

ADAM MICKIEWICZ

Trzech Budrysów

ADAM MICKIEWICZ

Trzech Budrysów

BALLADA LITEWSKA

Stary Budrys trzech synów, tęgich jak sam Litwinów,
Na dziedziniec przyzywa i rzecze:
«Wyprowadźcie rumaki i narządźcie kulbaki¹,
A wyostrzcie i groty, i miecze.

Bo mówiono mi w Wilnie, że otrąbią niemylnie
Trzy wyprawy na świata trzy strony:
Olgierd² ruskie posady³, Skirgiell⁴ Lachy sąsiady,
A książdz⁵ Kiejstut⁶ napadnie Teutony⁷.

Wojna, Korzyść, Interes

Wyście krzepcy⁸ i zdrowi, jedźcie służyć krajowi,
Niech litewskie prowadzą was bogi!
Tego roku nie jadę, lecz jadącym dam radę,
Trzej jesteście i macie trzy drogi.

Jeden z waszych biec musi za Olgierdem ku Rusi,
Ponad Ilmen⁹, pod mur Nowogrodu;
Tam sobole ogony¹⁰ i srebrzyste zasłony,
I u kupców tam dziengi¹¹ jak lodu.

Niech zaciągnie się drugi w księdza Kiejstuta cugi,
Niechaj tępi Krzyżaki psubraty;
Tam bursztynów jak piasku, sukna cudnego blasku
I kapłańskie w brylantach ornaty¹².

Za Skirgiellem niech trzeci poza Niemen przeleci
Nędzne znajdzie tam sprzęty domowe;
Ale za to wybierze dobre szable, puklerze¹³
I mnie stamtąd przywiezie synowę.

¹*kulbaka* — wysokie siodło z szerokimi łękami tj. wygiętymi łukowato do góry częściami stelażu ograniczającymi siodło z przodu i z tyłu.

²*Olgierd* — wielki książę litewski, panował w latach 1345–1377.

³*posady* — tu: osady, posiadłości.

⁴*Skirgiell* — brat Władysława Jagielly, panował w latach 1387–1392.

⁵*ksiądz* — daw. forma: książę.

⁶*Kiejstut* — książę trocki, syn Giedymina, brat Olgierta, z którym współrządził Litwą od 1345 r., wielki książę litewski w latach 1381–1382.

⁷*Teutony* — Niemcy; tu: zakon krzyżacki; dziś popr. forma B. lm. *Teutonów* (od M. lm. *Teutoni*).

⁸*krzepki* — silny; tu forma M. lm: krzepcy.

⁹*Ilmen* — jezioro na pld. od Petersburga, w pobliżu którego leży Nowogród Wielki.

¹⁰*soból* — ssak drapieżny z rodziny lasicowatych o jedwabistym, gęstym i wysoko cenionym futrze.

¹¹*dzienga* (z ros.) — pieniądze.

¹²*ornat* — w liturgii rzymskokatolickiej: wierzchnia szata używana przez księdza podczas odprawiania mszy.

¹³*puklerz* — okrągła, wypukła tarcza stanowiąca dawniej część uzbrojenia jazdy.

Bo nad wszystkich ziem branki¹⁴ milsze Laszki kochanki,
Wesolutkie jak młode koteczki,
Lice bielsze od mleka, z czarną rzęsą powieka,
Oczy błyszczą się jak dwie gwiazdeczki.

Kobieta

Stamtąd ja przed półwiekiem, gdym był młodym człowiekiem,
Laszkę sobie przywiozłem za żonę;
A choć ona już w grobie, jeszcze dotąd ją sobie
Przypominam, gdy spojrzę w tę stronę».

Wspomnienia, Żona

Taką dawszy przestrozę, błogosławił na drogę;
Oni wsiedli, broń wzięli, pobiegli.
Idzie jesień i zima, synów nie ma i nie ma,
Budrys myślał, że w boju poległi.

Po śnieżystej zamieci do wsi zbrojny mąż leci,
A pod burką wielkiego coś chowa.
«Ej to kubeł, w tym kuble nowogrodzkie są ruble?»
— «Nie, mój ojczu, to Laszka synowa!»

Korzyść, Żona

Po śnieżystej zamieci do wsi zbrojny mąż leci,
A pod burką wielkiego coś chowa.
«Pewnie z Niemiec, mój synu, wiesz kubeł bursztynu?»
— «Nie, mój ojczu, to Laszka synowa!»

Po śnieżystej zamieci, do wsi jedzie mąż trzeci;
Burka¹⁵ pełna, zdobyczy tam wiele;
Lecz nim zdobycz pokazał, stary Budrys już kazał
Prosić gości na trzecie wesele.

¹⁴*branka* — kobieta uprowadzona w niewolę jako łup wojenny.

¹⁵*burka* — dawne wierzchnie okrycie w formie peleryny z kapturem, zwykle używane podczas podróży.

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/trzech-budrysow>

Tekst opracowany na podstawie: Adam Mickiewicz, Poezje. T. 2, Wiersze z lat 1825-1855 (Pieśni - Sonety - Poezje patryjotyczne, religijne i filozoficzne - Wiersze okolicznościowe - Bajki). wyd. 2 poprawione, Krakowska Spółdz. Wydawnicza, Kraków 1928

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Justyna Lech, Marta Niedziałkowska, Weronika Trzeciak.

Okładka na podstawie: See-ming Lee <https://www.flickr.com/photos/see-ming-lee/> SML@Flickr, CC BY-SA 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Pomóż uwolnić konkretną książkę, wspierając zbiórkę na stronie wolnelektury.pl.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](https://www.fundacja.nowoczesnapolska.org.pl/).